

განუმეორებელი მატჩი

ყველაფერი სწრაფად და მოულოდნელად მოხდა. სულ რამდენიმე წუთი გავიდა, რაც მსაჯმა თამაშის დაწყების ნიშანი მისცა. როგორც ყოველთვის ასეთ მატჩებში მოთამაშეები დაზვერვისათვის მოემზადნენ, რამდენიმე უმნიშვნელო და ფრთხილი კომბინაცია გაითამაშეს და მოწინააღმდეგის სუსტი ადგილების შეთვლიერებას შეუდგნენ. ბურთმა ერთხანს მოედნის ცენტრში იტრიალა, შემდეგ თბილისელთა საჯარიმო მოედნისაკენ გადაინაცვლა. მცირე ბრძოლის შემდეგ თბილისის “დინამოს” რომელიღაც მცველმა ბურთი პირის ხაზს იქით გადააგდო. ცდკა–ს მარჯვენა გარემარბმა კუთხური მოაწოდა.

მერე რა! ასეთი კუთხური მოწოდება მრავლადაა ყოველ თამაშში. მცველებიც და მეკარეც ადრევე ემზადებიან ბურთის მოსაგერიებლად, მოწინააღმდეგეებს ფარავენ და მეტნაწილად თვითონ ეუფლებიან ბურთს. აი ახლაც, ფროლოვი და შავგულიძე წამოვიდნენ ბურთისაკენ. წამოვიდნენ მაგრამ...

მაგრამ დოროხოვმა ვერც კი მოასწრო თვალი, როგორ შემოიჭრა საჯარიმო მოედანზე შჩერბატენკო, როგორ დაასწრო ფროლოვს, შავგულიძესაც და თავით მკვეთრად და ზუსტად შუცვალა ბურთს მიმართულემა. არც თავისი ნახტომი ახსოვს დოროხოვს. ან რა საჭირო იყო – გამოცდილი მეკარის ალლოთი იგრძნო, რომ ამ ბურთს ვერ მიუსწრებდა.

ან როგორ, როდის და საიდან შემოვარდა მოსკოველი ასე შეუმჩნევლად? ვინ დააგვიანა – მეკარემ თუ მცველებმა? ახლა უკან მიხედვაც ეზარება თბილისელების მეკარეს. წევს ზედ კარის ხაზზე და მის ზურგს უკან ბურთი გდია, ბადიდან უნდილად და მორჩილად ძირს ჩამოვარდნილი.

განა ამგვარად უნდა დაწყებულიყო მატჩი, რომლისთვისაც ასე ემზადებოდნენ დინამოელები? ამ ერთ მატჩს გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს. მოსკოველებს მეორე ადგილისათვის ერთი ქულა, ერთადერთი ქულაც ყოფნით, თბილისელებს კი მხოლოდ გამარჯვება, მხოლოდ ორი ქულა მოუტანს ამ მეორე ადგილს.

თითქოს ყველაფერი გაანგარიშებული, აწონილი და გაზომილი იყო – დროც და მანძილიც, შეტევაც და მოგერიებაც, მოსალოდნელიცა და მოულოდნელიც. მაგრამ...

თბილისელები თამაშს ცენტრიდან იწყებენ. თავდამსხმელებმა მაშინვე სწრაფად, მედგრად და ერთად შეუტყეს. ჯეჯელავამ ბურთი რამდენჯერმე მოატარა თავის ფრთაზე, არმიელთა მცველი ოსტატურად მოატყუა და უახლოეს მეზობელს ბერძენიშვილს გადააწოდა, რომელმაც წინ წაიწია, მოედანი შეათვლიერა და ბურთი პაიჭაძეს გაუგორა. ახლა ბორისმა გაიტაცა იგი, სულ ახლოს მივიდა კართან. ძლივს მოიგერიეს არმიელებმა თბილისელები, მაგრამ ისევ გამოჩნდნენ დინამოელები საჯარიმო მოედანთან. პაიჭაძემ ხარბედიასაგან მიიღო ბურთი, შეუკავებელი დრიბლინგით გაუსხლტა მცველებს და საჯარიმო მოედანში ოდნავ შესულმა, მარცხენა ფეხით ძლიერად დაარტყა. დაარტყა და არმიელების მეკარის – მოქნილი და მარდი ლეონოვის მოსხლეტილმა ნახტომმაც საოცრად გაიელვა ჰაერში, მაგრამ იმ კუთხეს, ფეხბურთის მცოდნენი ცხრიანს რომ უწოდებენ, ვერ მიწვდა.

მაშ ასე, ანგარიში გათანაბრდა და თამაშიც თავიდან იწყება. ფედოტოვმა ცენტრიდან ბურთი შჩერბატენკოს გადააწოდა, მან კაპელკინს, და არმიელთა წითელი მათურები წინ დაიდრნენ. საკვირველია, მოსკოველები თითქოს არც ჩქარობენ, თითქოს დუნედაც დარბიან, მაგრამ ბურთი საოცარი სისწრაფით მოძრაობს მაშ შორის, თავდასხმის ხუთეული ზესტადაა შეწყობილი, მოთამაშეებს ზედმიწევნით ესმით ერთმანეთის, მეზობლის მხარს ალლოთი გრძნობენ და როგორღაც ახერხებენ გავიდნენ იქ, სადაც არც მოწინააღმდეგეა, ადგილიც თავისუფალია და ბურთიც მყისვე მიდის. მოსკოველებმა “მეორე ემელონიც” დაძრეს წინ, ორივე ნახევარმცველი – ვინოგრადოვი და მიხაილოვი წამოჰყვნენ თავდამსხმელებს და საჯარიმო მოედანზე შემოვიდნენ.

აი სტუმრები მარცხენა ფრთიდან უტევენ. მიხაილოვმა შორს, მოედნის სიღრმეში დაიწყო კომბინაცია. ბურთმა ზუსტი მისამართით იმოგზაურა წითელმაისურნიანებს შორის და ფედოტოვთან მოხვდა. ფედოტოვმა სულ მცირე ხნით გააჩერა ბურთი. გააჩერა იმ დრომდე, ვიდრე კაპელკინი გავიდოდა თავისუფალ ადგილზე და შემდეგ მშვიდად და ზუსტად გაგზავნა მასთან. დოროხოვმა მაშინვე შეამჩნია, რომ ფედოტოვი არ დაარტყამდა კარში, რადგან მის ცალ მხარეს ფროლოვი ფარავდა, ხოლო მეორეს თვითონ დარაჯობდა. ის ადგილი კი, სულ მცირე, პატარა ადგილი, თავისუფალი იყო.

ახლა იქითკენ გრიგალივით მიჰქრის კაპელკინი. როგორ შეკუმშულა მოსკოველი, რა მრისხანე იერი აქვს ამ ქერათმიანს!

ერთი ნაბიჯი და დარჩა კაპელკინს ბურთამდე, მხოლოდ ერთი. დოროხოვმა უკანასკნელად შეავლო თვალი მოსკოველთა თავდამსხმელს, და გაფრინდა... მეკარე არც შემცდარა, არც დაბნეულა, მაგრამ ყუმბარისებურად დარტყმულ ბურთს მაინც ვერ მიუსწრო.

...არმიელთა გარემარბი სწრაფად მირბის კარისკენ. არჩილ კიკნაძემ გზა გადაუჭრა მოსკოველს, მიუახლოვდა, ის იყო ფეხიც შემართა, მაგრამ თავდამსხმელმა ანაზად გვერდი აუხვია მცველს, მკვეთრად შემოტრიალდა და პირისპირ შერჩა მეკარეს. “გაჭირვება მიჩვენე, გაქცევას გიჩვენებო”. – არჩილმა ფეხი გამოსდო არმიელს, წააქცია და თვითვე წამოაყენა ფეხზე.

ცხადია! მსაჯი გაბმით უსტვენს და იმ თეთრი წერტილისაკენ ანიშნებს, რომელიც კარიდან თერთმეტი მეტრითაა დაშორებული.

კაპელკინი ბურთიდან მხოლოდ ერთი ნაბიჯის მოშორებით დგას. ასე არტყამს იგი თერთმეტმეტრიანს. გადმოდგამს იმ ერთ ნაბიჯს, დაარტყამს და ბურთი ტყვიასავით მიდის კარში. ახლაც ასე დაარტყა – მკვეთრად, მალლა, ძლიერად. ცოტა ხნის შემდეგ დოროხოვმა მეოთხე ბურთიც გამოიტანა ბადიდან.

არცერთ დინამოელს თავი არ აუწევია, როცა გვირაბში ჩადიოდნენ შესვენებაზე. გასახდელში მათ ვიღაცამ ამბავი დაახვედრა, არმიელებმა მოსკოვში დეპეშა გაგზავნეს, პირველი ტაიმი ოთხით ერთი მოვიგეთ, დანარჩენს მეორე ტაიმში დავუმატებთო.

თბილისელებმა გასახდელის კარი მჭიდროდ ჩაკეტეს და თათბირს შუდგნენ...

დაიწყო მეორე ტაიმი. მაშინვე ეკვეთნენ დინამოელები მოწინააღმდეგეს, ფიცხლად შეუტყეს და რამდენიმე სწრაფი კომბინაცია გაითამაშეს. მოსკოველები ასეთ იერიშს არ მოელოდნენ, დაფაცურდნენ და გაცეცხლდნენ შერჩნენ თბილისელთა პირისპირ. არცერთი თავდამსხმელი არ იყო ადგილზე. ჯეჯელავას მოედნის ცენტრში გადაენაცვლა, ხარბედია მარცხენა ფრთიდან მარჯვენაზე წასულიყო, პაიჭაძე მოედნის კიდეში გარბოდა და სხვებიც “სადღაც” წასულიყვნენ. წამის შემდეგ დინამოელები ისევ იცვლიდნენ ადგილებს და ისევ იმ “სადღაცაში” იფანტებოდნენ.

სამიოდე წუთის შემდეგ არმიელებმა “დინამოს” თავდამსხმელები ვეღარ შეაკავეს და იგივე “ხერხი” იხმარეს, რაც პირველ ტაიმში კიკნაძემ. მცველებმა უკანასკნელ მომენტში მიუსწრეს კარისაკენ მქროლავ ხარბედიას და “მოცელეს” იგი.

მიხელ ბერძენიშვილმა ჩვეულებისამებრ ოსტატურად დაარტყა თერთმეტმეტრიანი საჯარიმო, ლეონოვი ზამზარასავით შეიკუმშა, მოსხლტა და მარცხენა კუთხისაკენ გადახტა, ბურთი კი ნელი ხტომით კარის მარჯვენა კუთხესთან გადაცდა ხაზს, ბადესთან წყნარად მიგორდა და შიგ გაეხვია.

ისევ უტევენ დინამოელები. უტევენ დაჟინებით, გულმოდგინედ, შეუსვენებლად. მოსკოველებმა უკან, დაცვაში გადაიყვანეს ნახევარმცველებიც, შუამარბებიც, მაგრამ თბილისელთა შეჩერება შეუძლებელი გახდა.

ან რა სისტემით თამაშობენ ეს დინამოელები, რომ არც ერთი თავის ადგილზე არაა და მაინც ყოველი მათგანი იქაა, სადაც საჭიროა? ან როგორ ახერხებენ ასეთ სისწრაფეში და ამდენ მოძრაობაში წესრიგის დაცვას? ნახულა, სადმე გაგონილა, რომ ხუთივე თავდამსხმელს თავისი ადგილი დაეტოვებინოს და ასე თავგზა აებნიოს მოწინააღმდეგისათვის?

აი პაიჭაძემ მარჯვნიდან მიიღო გადაცემა, ოდნავ შეაჩერა ბურთი და სამ მცველს დაუსხლტა ზედიზედ, ნიავით ჩაუქროლა გაოგნებულ არმიელებს და ჯეჯელავას გადააწოდა, რომელმაც მისვე ძლიერად დაარტყა კარში. დარტყმა გაჭირვებით დააბრუნა უკან ლეონოვმა, მაგრამ ხარბედია, რომელიც ყოველთვის ალლოთი პოულობდა ასეთ დროსა და ადგილს, წამსვე გაჩნდა იქ და...

ისევ ფეხე დგანან მაყურებლები. ისევ მძლავრად ისმის ომახიანი ყიჟინა, ისევ ცენტრიდან იწყებენ მოსკოველები.

ისევ შეუკავებელ ღვარად მოდიან დინამოელები. ისინი ელვასავით დაჰქრიან მოედანზე, დაულალავად უტევენ, შეუჩერებლად ანაწილებენ ბურთს და მოწინააღმდეგეს სულის მოთქმას არ აცლიან.

ის ბურთი ხარბედიამ საჯარიმო მოედნის გარეთ მიიღო. მიიღო და იქით გაიწია, საიდანაც პაიჭაძემ ახლახან “წაიყვანა” მცველი. გაიწია, გავიდა და კარს შეხედა. შეიძლება დარტყმა? ახლოა. შეიძლება. დაარტყა. ხარბედიას არც თვალმა უღალატა, არც ფეხმა. ანგარიში 4:4 გახდა.

თბილისელებმა ერთხელ კიდევ შეუტეს. თამაშის დამთავრებამდე ხუთიოდე წუთიდა იყო დარჩენილი და მოსახდენი უნდა მომხდარიყო. გაიოზ ჯეჯელავამ კარგა ხანს იტრიალა ბურთით არმიელთა საჯარიმო მოედანზე და დრო იხელთა თუ არა, უცბად და ანაზღად დაარტყა.

მეხუთე გოლი, მეხუთე! თბილისელები ერთმანეთს აღრ აცლიდნენ, ეხვეოდნენ გაიოზს. ჰკოცნიდნენ.

მოსკოველებმა მაშინვე სწორი გადაწყვეტილება მიიღეს – ან 4:6 ან 5:5, და მთელი გუნდით წავიდნენ წინ. ნახევარმცველები საჯარიმო მოედანზე დასახლდნენ, მცველები ცენტრის ხაზს გადმოცდნენ და მეკარეც კი თითქმის მოედნის შუაგულამდე მივიდა.

და როცა თამაშის დამთავრებას ნახევარი წუთი აკლდა, გრიგოლ ფედოტოვმა სულ ახლოდან დაბალი, მოულოდნელი და ძლიერი ბურთი გაგზავნა კარისაკენ.

ალბათ ინსტიქტით მოასწრო დოროხოვმა. სწრაფად გასწია მარჯვენა ფეხი და სწორედ კარის ხაზთან ოდნავ წაჰკრა ბურთს, რომელიც დაბზრიალდა, ზევით ავარდა და იმ ადგილს სულ მცირედ აუარა, სადაც ორი ძელი ერთდება... იქვე გაისმა მსაჯის სასტვენის ხმა, რომელიც იუწყებოდა ამ უაღრესად საინტერესო შეხვედრის დამთავრებას თბილისელთა სასარგებლოდ, ანგარიშით 5:4.

იმათ, ვინც მაშინ სტადიონის ტრიბუნაზე იჯდა, დღესაც, ცამეტი წლის შემდეგ კარგად ახსოვთ ეს განუმეორებელი, დაუვიწყარი მატჩი.

რ. ქორქია.

“ლელო”, 7 სექტემბერი, 1952 წ.